

1. Увод	2
2. Интервенције	3
Трг 'Погача'	3
Интервенције по блоковима	6
Пешачки правац.....	9
3. Зеленило.....	12
4. Саобраћај.....	16
5. Динамика остварења.....	19
6. Сценски простори.....	23
Урбане сценографије.....	27
7. Деца и град.....	31
8. Стратегије за будућност.....	33
Еколошко пројектовање.....	33
Туризам.....	34
'Флоријаде'.....	34
9. Литература.....	36

1. Увод

Наш предлог интервенција за уређење централног подручја Бечеја, фокусира се на људе. Људи су ти који пуне град животом и који га чине занимљивим.

Основни циљ је био активирање целог подручја центра као јавно доступног простора, у коме се формирају разнолика урбана суседства са интензивним комерцијалним и културним садржајима.

Формирати инспиративан простор, обогатити га функцијама и учинити га доступним за све, а људи су ти који ће те просторе још више обогаћивати и развијати кроз своја искуства и перцепцију.

Централна зона је замишљена као место где се преплиће традиција и урбана култура. Јавни простори обогаћени са више „стarih“ садржаја као што су комерцијални (продавнице, кафићи, ресторани, пословни садржаји); затим, нови садржаји као што су културно-образовни, а у унутрашњости блокова, као простор за разне активности мини – пијаца, сцене, спорт...

„Пуњење“ урбаног простора са функцијама и садржајима који се разликују у интензитету, дизајну и степену јавне доступности, инспирише људе, који у њему борава да га користе на различите начине.

Простор на тај начин постаје „жива арена“ и одраз социјалног живота становника.

Основна идеја је била формирање различитих простора у централној зони -простора у којима ће се људи осећати пријатно. Не дизајн који лепо изгледа и висока уметност себе ради, већ архитектура у служби човека.

Уз поштовање духа места, традиције, културе и менталитета овог подручја, очувати богате градитељско-урбанистичке, архитектонске, историјске, културолошке и археолошке вредности.

Блоковске структуре су трансформисане тако што се рашчлањују у мање целине и „пуне“ активностима и садржајима -стога није планиран изразити пораст спратности, већ учвршћивање структуре блокова и под-блокова, тј. погушњавање по хоризонтали. Унутрашњи простори су активирани и повезани са садржајима дуж улице и пешачким токовима.

2. Интервенције

Трг Погача

"Слободан простор окружен кућама у који се уобичајено сустиче више улица."

Дефиниција појма трга, *Илустровани италијански речник*, Соц. Ед. Инт. Торино 1979)

Трг је витални простор града, где је грађанин саставни део догађаја. Улица као динамичан простор, комуникација, где је човек на тротоару заштићени посматрач догађаја.

Трг као место где се улица шири, а динамика отицања смирује, и где се ствара однос између грађана и изграђеног простора града, кућа на тргу и празног простора трга испуњеног људима

Шта све чини један *добар* простор?

Архитектура која формира простор који „призива“ радњу. Контекст и карактер простора, енергија места и људи - *genius loci*. Присуство комуникације/кретања као потенцијал перформативности простора.

Трг Погача је замишљен као празан простор, који позива на догађај, и као витални простор града где је грађанин саставни део догађаја.

Уређен је као равна површина са благим променама у нивелацији, са изузетком удубљења код мултифункционалног објекта **Инфо центра**. Промене у нивелацији појављују се на два места: благо удубљење на источном делу трга (-0,10m) и испупчење у централном делу трга (+0,30m).

Инфо центар је замишљен као мултифункционалан и простор намењен свима, са могућношћу коришћења бесплатног интернета. Ту се налази и кафемат, брошуре и информације о Бечеју и градским дешавањима, књиге и часописи који се на лицу места могу прегледати... Такође, ту је и јавни тоалет. Да би све било уредно, физички и ментално, у Инфо центру је запослен информатор – редар. У овом простору свако може да борави, чита, предахне, слуша музику (мали *trg3 Juke box*), користи информатор, сазна нешто ново о свом граду и околини.

Велики стаклени зид ка тргу може да се отвори и тада простор Инфо центра постаје простор за сценска дешавања, са публиком која је смештена на паду терена од 0.00 коте трга. Простор инфо центар је подељен лаганим и мобилним зидовима, који се тада могу уклонити.

Материјализација трга је разноврсна: различите врсте камена, црни мермер (који је сада на тргу, поново употребљен), дрво, бетонске коцке.

Средишњи део је назначен у поплочању, које је различито и покренуто у односу на остатак партера централне зоне.

У партеру су линеарно постављене млазнице воде, које су када је вода угашена не приметне, а када су упаљени, вертикални млазови деле трг и формирају правце. Јачина воде се може контролисати, тако да вода може да прска јако у вертикалним млазовима, лагано отиче или да буде ношена ветром.

На месту где је трг благо удубљен скупља се вода и лагано отиче, и формира „водено огледало“ (може да се формира и независно од линеарно постављених млазова; подземни доток воде из Жутог бунара). У различитим временским приликама, у воденом огледалу се на другачији начин рефлектује небо, сунчеви зраци..

Трг је осветљен са седам високих танких стубова на којима се налазе по три рефлектора налик на позоришне PAR 64. Покретни рефлектори осветљавају трг у променљивим, фокусираним, уским сноповима светлости.

У „воденом огледалу“-делу трга који је благо улегнут- налазе се слабе диодне светиљке које могу да мењају боју, тако да трг може бити осветљен и на тај начин – дифузним светлом из партера и светлом од околне расвете.

Време је један од фактора који доприносе карактеру и атрактивности трга. У зависности од временских прилика – да ли пада киша, да ли је сунчано или облачно, изглед и искуство које трг пружа ће бити другачије. Нпр. када пада киша: у партеру трга се местимично налазе мали усеци који постају видљиви једино када пада киша и да се напуне водом. Киша се скупља и у удубљењу и тако се формира „водено огледало“. Када је ветровито, водени млазови ношени ветром формирају променљиве просторе на тргу. Сунчеви зраци се различито рефлектују на партеру трга услед различите материјализације....

Такође, утицај на звук који се производи када се корача преко трга – звукови су другачији у зависности од врсте поплочања.

Зеленило на тргу је концентрисано на два места: нови (дупли) дрворед бреза испред зграде Задужбине баронице Јовић и дрворед са стаблима кубично обликованих крошњи на северној страни трга.

Нови Жути бунар се налази на североисточној страни трга, делимично испред Српске православне цркве. Он представља транспоновани облик Ђерма, мотив војвођанске равнице у новој форми. Његов дизајн је резултат дијалога „старог и новог“ – из једног старог мотива, настаје нови.

Нови жути бунар по мотиву Л.
Барагана

Трг „Погача“ ноћу

Интервенције по блоковима

Блок Б1 се по начину коришћења површине може поделити на јавни простор и простор приватних парцела. Планирано је повећање површине јавног простора који сада обухвата парцелу Српске православне цркве, објекат и парцелу Геронтолошког центра, са пробијеним пешачким правцем између Српске православне цркве и Геронтолошког центра; затим пешачки правац, простор иза Градског музеја (сада у згради Техничке школе), простор иза објекта вишепородичног становања и монтажну гаражу у улици Петра Драпшина. За разлику од постојећег стања у коме је у блоку Б1 једини јаван простор парцела са објектом Техничке школе и објекат Геронтолошког центра.

Објекат Техничке школе мења намену. Школа се „исељава“, а „усељава“ се Градски музеј Бечеја. У приземљу музеја се још налазе и просторије удружења „Љубитељи историје“, са малом библиотеком, кафе са продавницом сувенира и мултимедијална сала. Иза музеја је задржан терен за баскет, а у продужетку се налази зелена површина са покренутим тереном, озелењеним „брдима“ и јавном баштом.

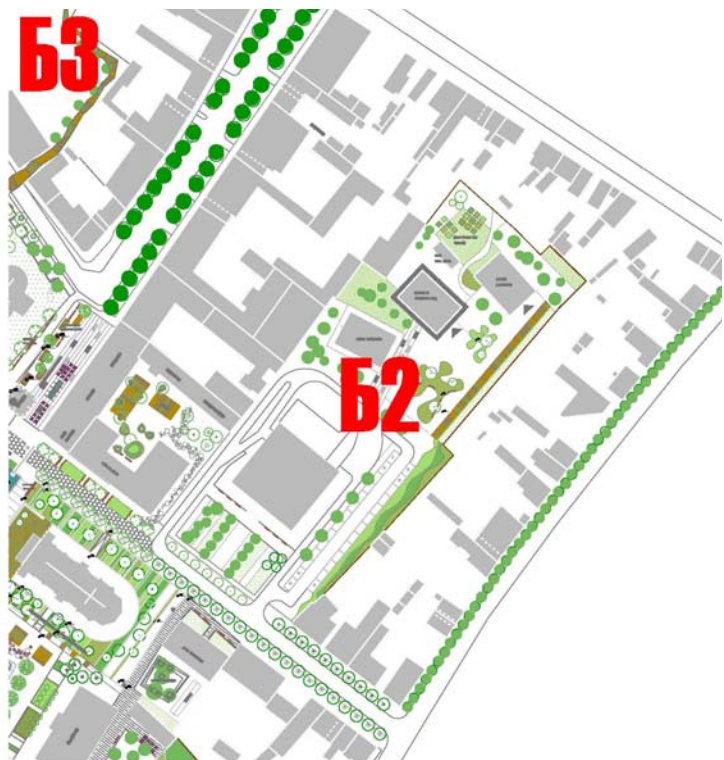
Јавни простор у јужном делу блока чини зелена површина, где се налазе два мала објекта чија је намена продајно - услужна, затим простор намењен за повремену мини-пијацу са жутим сунцобранима као надстрешницама, или за седење; сцена (Сцена у блоку / летњи биоскоп) , монтажна гаража и башта угоститељског објекта 'Stage' .

Главни пешачки потез је у блоку Б1 наткривен лаганом надстрешницом / перголом, која је обрасла зеленилом (део за пешаке), а поред се налази бициклистичка стаза. Пешачки потез се даље

наставља ка истоку, улици Тодора Дукина, где се формира зелени појас – проширење улице - слободна површина ,намењена пешацима, и даље поред градског базена и Спортско- пословног центра 'Младост', кроз Горански парк ка Тиси.

Блок Б2 заузима највећу површину у централном подручју. Интервенцијом је предвиђено да највећи део овог блока постане јавни уређени простор. Планирано је проширење Дома здравља у виду три павиљонска објекта: Зубне амбуланта, Центра за социјални рад и Дечијег диспанзера. Они се налазе иза Дома здравља, окружени зеленилом и до њих се може стићи бициклима (предвиђена је изградња бициклистичке стазе са источне стране Дома здравља).

Економска школа се „исељава“ из садашњег дела зграде (јужно крило Центра за културу 'Вук Караџић'), и објект постаје „Кућа за децу и младе“ – образовно-едукативни центар намењен деци и младима. У њему се налазе: школа језика, плеса, балета, сале за вежбање, учионице, радионице... Планирано је да се ту налазе и радионице у којима ће се кроз практичан рад истраживати како различите научне, тако и уметничке дисциплине; као и радионице у којима ће се истраживати сценска уметност, светло, звук, костим...

У западном делу блока (четири објекта са припадајућим двориштима од којих је један некадашња зграда Социјалног) се формира пословно трговински квартал – постојећи објекти се реконструишу и додељује им се претежно пословна намена, уз изузетак „Занатског центра“ у коме се налазе мањи локали продајно-услужних делатности и претежно старих, традиционалних, али и нових „информатичких“ заната.

И у овом блоку границу јавног простора и приватних парцела чине дрвени зидови, обрасли вегетацијом.

Физичка структура **блока Б3** је у највећој мери задржана. Једини објект који се руши је објект у приватном власништву са припадајућим помоћним објектима, у улици ЈНА. Објект се уклања ради пробијања новог

пешачког правца, тзв. „Дечије стазе“, слободног простора намењеног деци, која повезује дечије установе у улици ЈНА (обданишта) са основном школом „Здравко Гложански“, и даље са централном зоном. Од приватних парцела је одвојен дрвеним зидом. Простор „Дечије стазе“ је, као и двориште школе, замишљен као атрактиван простор који позива на игру, креативност и покрет.

Планиране су следеће интервенције у **блоку Б4**: уређење паркинга иза Робне куће, уређење партера око Робне куће и слободне површине око Римокатоличке цркве (након рушења ограде) и око два вишепородична објекта. У делу Робне куће је задржана стара трговинска намена (први и

други спрат), а планирани нови садржаји су: биоскоп-капацитета 50 места на другом спрату (у који се улази споља кроз улаз са стране Римокатоличке цркве) и мултифункционалан простор на последњем спрату – „Сцена студио“. Задржан је и ресторан на последњем спрату, али са смањеном површином.

Такође, планирана је и ревитализација фасаде Робне куће и то кроз употребу светла и различите инсталације са истим, видео пројекције на фасади и/или постављањем лагане пред-фасаде.

Блок Б5 се састоји из две целине, практично два блока у физичком смислу. У нашем предлогу постојећа структура је задржана и уз изузетак објекта у Главној улици (власништво „ПИК-а Бечеј“), који се руши и помоћних објеката Православне црквене општине у Зеленој улици, сви објекти су задржани. Грађевинске линије оба „под-блока“ су утврђене са по једним новим објектом. У северном делу је то нови пословни објекат, који се налази на углу улице Жарка Зрењанина. Спратности П+2 (али исте висине као и објекат Задужбине баронице Јовић), у приземљу се налазе комерцијални садржаји (дегустациони центар са двоструком оријентацијом ка улици и ка унутрашњости блока – башта, продавнице гардеробе....) и пословни садржаји, који се налазе и на горњим спратовима.

Садржаји у згради Задужбине баронице Јовић, нису мењани. Једина интервенција је враћање првобитне продајно-услугне намене у целом приземљу као и враћање првобитног изгледа објекта (велики отвори-излози до пода). Административни садржаји су задржани на спрату. У приземљу, у делу објекта који је у улици Главној, ка дворишту, налази се играоница (без рачунара) и галерија за децу.

Део овог блока, коме је посвећена велика пажња, је унутрашње правоугаono двориште, сада мирни и ушушкани простор намењен првенствено запосленима у околним објектима и деци.

Карактеристично поплочање (камење кружног облика које и уводи у двориште и појављује се свуда где има неких садржаја за децу), покренут терен (мала „брда“ и таласасти дрвени партер), затим три плитка базена са водом, и зеленило, чине да простор дворишта буде неочекивана, мирна и помало скривена оаза, како за запослене, тако и за децу, која целом блоку даје посебан карактер, а корисницима пружа угоднији осећај рада и одмора. Улазак у двориште је могућ кроз ајнфорт капију из Главне улице или кроз пролаз из улице Жарка Зрењанина.

Линија доњег јужног дела блока, кога чине управна зграда ПИК-а, зграда Земљорадничке задруге и објекат Православне црквене општине утврђена је са новим објектом а то је пословно-тржни центар „Делта“ (габарит објекта је уцртан у карте у Програму конкурса). Садржаји у овом делу блока су пословање, трговинско-продајне делатности у новом

тржном центру, услужне делатности (Градска кафана) и културни садржаји који се уводе у приземље зграде Земљорадничке задруге, а то је простор за Културно уметничко друштво Бечеј.

Објекат Православне црквене општине је задржан и он и даље функционише независно од остатка блока, и ограђен је од дворишта које се налази унутар блока.

Насупрот строгом изгледу објеката који га окружују, у унутрашњем дворишту се налазе облици који подсећају на сликареву палету. То су мала острва, висине 30 до 60cm обрасла вегетацијом различите боје. Двориште са зеленим острвима чији се изглед, текстура, па чак и димензије (нпр. висина) могу мењати сваке године, постаје променљив простор, који целом блоку даје потпуно нову димензију. Доступан свима, како запосленима у оближњим објектима, тако и посетиоцима новог тржно-пословног центра и уопште Бечејцима свих узраста, двориште постаје простор у коме се може одмарати на паузи на послу, прочитати новине, дружити ван посла у башти Градске кафане (предвиђена могућност да Градска кафана има део баште и у унутрашњем дворишту). У дворишту се налази и помоћни објекат намењен за сигурно паркирање бицикала.

Материјали који су заступљени су камен, бетонске коцке и шљунак у поплочању и дрво од кога су направљени бочни зидови зелених острва. Приступ у двориште могућ је из свих околних објеката са изузетком Српске црквене православне општине, као и кроз пролаз из Зелене улице.

Блок Б6 се састоји из физички одвојеног блока кога формирају вишепородични објекти у улици Зеленој и продужетку улице Моше Пијаде, затим објекат ДДОР-а, нови објекат Градског хотела и постојећи једнопородични објекти у улици Петра Драпшина; затим нови пешачки правац и објекти који се директно наслањају на трг „Погача“ – сада објеката „Куће у кући“. Доња целина, засебни блок, се физички формира рушењем задњег дела штампарије „Пролетер“ и изградњом Градског хотела; а остале интервенције су: постављање монтажне гараже унутар блока, реконструкција једнопородичних објеката и њихово „пуњење“

пословним и продајно-услужним садржајима.

„Куће у кући“ представља нови објекат мешовите културно – услужне намене, где се око постојећих објеката под заштитом (зграда велепоседника Богдана Дунђерског, некадашњи 'Фадип' маркетинг и штампарија 'Пролетер'), гради стаклени омотач који у потпуности „облачи“ куће. У овом новом

објекту се налази: огранак Матице српске, радионице старих заната и мали биоскоп капацитета 25 места, као и Музеј пива Бечејског.

Кроз овај блок, са задње стране „Куће у кући“ је пролазни пешачки правац, који се даље наставља кроз блок Б1.

Пешачки правац

Повезује аутобуску станицу са спортским центром са базенима, Горанским парком и са Тисом. Представља пешачку комуникацију која повезује град са реком, пролази кроз језгра урбаних блокова. У склопу овог потеза планиран је и део намењен бициклистима, који физички није одвојен у партеру од дела намењеног пешацима, већ је саобраћајним знацима назначено куда се крећу једни, а куда други. Садржаји дуж пешачког правца су разноврсни (приземља 'Куће у кући'), а у слободним просторима у блоковима, површине су озелењене и обogaћене новим активностима и функцијама.

Пешачки правац од аутобуске станице до Тисе

Правац Дечије стазе

3. Зеленило

Основна идеја при планирању нових zelenih површина је била да се озелењивањем централног подручја поправи нарушена микроклима и да се формирају простори угодни за боравак.

У новопроектованој ситуацији, у централној зони се предвиђа задржавање постојећих дрвореда, чија стабла се налазе у здравом стању и која се својим изгледом уклапају у постојеће амбијенте и нову уличну матрицу.

То су дрворед дивљеог кестена у улици Тодора Дукина, постојећи дрворед у улици Главној (од улице Жарка Зрењанина до трга и од улице Тодора Дукина до жутог бунара). Затим, дрвореди у улици Герберовој и Зеленој.

Постојеће зелене површине око Српске православне и Римокатоличке цркве су задржане, а ограде око обе парцеле су скинуте, тако да су наведене површине постале јавне и доступне грађанима. На парцели Српске православне цркве, терен је у благом паду (ка ивицама парцеле), а на страни ка новом објекту „Куће у кући“ су у површину под травом инкорпорирани и делови дрвеног партера на коме се може седети, сунчати, одмарати.

Унутрашњост блокова Б1, Б2, Б3 и Б5 постаје јавна и у њих се такође уводе зелене површине.

Јавна башта у блоку Б1 је власништво града Бечеја, који могу користити и уређивати станари блока, или се башта може изнајмљивати члановима удружења љубитеља природе, биолошких секција... Она је издељена на више малих парцела, а терен је покренут, тј. поред се налазе мала „брда“, на којима се могу играти деца, или која су обрасла вегетацијом.

Зелени фонд у блоку Б1 чине лишћари – ликвидамбар (*Liquidambar styraciflua*)- дрво пирамидалне крошње коју формира од земље са крупним, дубоко режњевитим листовима, чија се боја креће од светло зелене до црвене у јесен; копривић (*Celtis australis*) и

ЗЕЛЕНИЛО

црвени храст (*Quercus borealis*) који има ваљкасто стабло покривено глатком светлосивом кором и раскошну крошњу са крупним декоративним листовима, који у јесен поцрвене. Затим украсно шибље, које обухвата и листопадно и зимзелено биље са посебним украсним вредностима, који доприносе стварању композиције зелене површине, као и многе врсте сезонског цвећа.

Јавни простор у блоку Б1 је од приватних парцела одвојен лаким дрвеним зидом висине 2.5м. Идеја је била да се због каснијих могућих интервенција и промене урбане структуре у овом блоку (нпр. рушење објекта једнопородичног становања и изградња објекта вишепородичног становања), не појављује изграђена физичка структура као граница. Дрвени зид је обрастао зеленилом, а уз њега је појас ниског и средњег растиња и цвећа.

Јавна башта као терапија

Јавна башта се налази и поред новог Дечијег диспанзера и предвиђено је да се о њој брину деца и млади, полазници разних радионица или као део терапије при одвикавању од болести зависности.

У блоку Б5 планиран је нови дрворед белог

јасена у улици Жарка Зрењанина и увођење зелених површина на три места унутар блока: у дворишту зграде Скупштине општине и зграде Задужбине баронице Јовић, у дворишту Земљорадничке задруге и управне зграде „ПИК-а Бечеј“, и уз новоустановљени пешачки правац – између пословног објекта (некадашњи СДК) и „ПИК“-ове зграде. Унутрашња дворишта су испуњена зеленим острвима аморфног облика, обраслим ниском вегетацијом, перенама и цвећем. Зелени фонд у двориштима чине претежно лишћари и то: гледичија (*Gleditsia triacanthos*), јапански јавор (*Acer palmatum*) и јапанска шљива (*Prunus pissardi*). Гледичија је високо дрво, ретке прозрачне крошње с трновитим гранама, које је у јесен окићено дугачким смеђим декоративним махунама, које подсећају на рогач. Јапански јавор има стабло висине 6-8м, може да расте као жбун; а боја листова се креће од јасно зелене до црвене. Јапанска шљива има ниско стабло и листове тамно црвене боје. Цвета у марту цветовима ружичасте боје. Идеја је била да у двориштима доминира црвена боја крошњи, а да вегетација зелених острва буде променаива из године у годину, као и да у двориште долази што више сунца (зато је изабрана прозрачна крошња гледичије). Између две подцелине у блоку Б5, иза Општине налази се мали парк са засађеним сибирским брестом (*ulmus sibirica*), који има високо дрво до 10м висине са ситним листовима и цвета рано у периоду фебруар –

март. Ова врста добро подноси сушу, градске услове, орезивање и пресадњу.

Непосредно уз трг, у продужетку улице Главне, налази се нови дрворед туја (*Thuja occidentalis*) са видљивим стаблом и крошњом, која је кубично обликована. Иако се за топијарење (уметност креирања украсних скулптура од крошњи појединих врста зимзеленог дрвећа и шибља), углавном користе врсте густе и компактне крошње, које спорије расту, овде је изабрана туја, због особине да изузетно брзо расте, да садрже етерична уља и специфичан пријатан мирис, као и да повољно утичу на формирање угодне микроклиме. Дрворед туја формира пред-фасаду грађевинске линије са Римокатоличком црквом и дели трг од пешачког правца.

Испред зграде Задужбине баронице Јовић, налази се нови дрворед бреза (*Betula pendula*) у два реда, на месту садашњег, који је у лошем стању.

На потезу уз нови пешачки правац, а између „Куће у кући“ и Градског хотела, планиран је дрворед белог јасена (*Fraxinus excelsior*), врсте брзог пораста. Дрво атрактивног изгледа, цвета пре листања и то веома декоративно у рано пролеће и у лето, а у јесен сазревају плодови.

Јапански јавор

Ликвидамбар

Гледичија

Јапанска шљива

Предвиђене су следеће интервенције:

- Главни транзитни правац се укида у делу улице Зелене од улице Жарка Зрењанина до Моше Пијаде и у улици Моше Пијаде до пресека са улицом Светозара Марковића; као и у улици Главној у улици Тодора Дукина. Аутобуси који долазе ка аутобуској станици користе обилазницу М.Пијаде – С.Марковића – П.Шандора – улица Зелена – Ж.Зрењанина.
- Главне насељске саобраћајнице остају улица ЈНА, део улице Герберове (од пресека са ЈНА, правац ка Пирошкој школи); а постају улица Главна и део Зелене улице и улица М.Пијаде (које су некада биле главни транзитни правци).
- Приступне саобраћајнице остају: улица Петра Драпшина (од пресека са Зеленом улицом ка југу), а део ка северу постаје приступна улица ради снабдевања и паркирања, затим део улице Зелене, улица Герберова (од пресека са ЈНА ка тргу) и улица Доситејева. Приступна саобраћајница ради снабдевања и паркирања постаје и улица Главна ка и око Дома здравља. Мрежом приступних саобраћајница смањује се ниво саобраћаја а самим тим повећава сигурност пешака и бициклиста.
- Нови пешачки правац води од аутобуске станице кроз централно подручје – између управне зграде „ПИК“-а и пословне зграде (некадашњи СДК-а), иза „Куће у кући“, а поред објекта ДДОР-а и Градског хотела; и затим кроз блок Б1 до улице Тодора Дукина. Правац се даље наставља, СПЦ „Младост“, Горанског парка и хотела „Бела лађа“ до Тисе.
- Пешачка зона остаје подручје трга са околним предпросторима који уводе на трг „Погачу“

Изградња бициклических стаза је предвиђена у:

1. Улици Зеленој, од пресека са Моше Пијаде до улице Тодора Дукина
2. Улици Главној, од Дома здравља до улице Тодора Дукина
3. Улици Герберовој, од Позоришног трга до улице ЈНА, а касније изградња исте ка Пирошкој школи и зони Север
4. Улици Доситејевој, са стране Римокатоличке цркве

Стазе и правци за бициклисте

Изградњом бициклистичких стаза под бројем 1 и 3. Утврдила би се два основна правца за немоторизовани саобраћај, на које ће се касније надовезивати будуће бициклистичке стазе. Такође, повезивањем са обалом Тисе и могућношћу вожње бицикла долмом ка Мољу, Ади и Сенти, Бечеј би био уврштен на мапу циклотуризма.

- Под бициклистичким правцима се подразумевају стазе за бициклисте које физички (у партеру) нису одвојене од простора намењеног пешацима, већ је само у партеру и/или саобраћајним знацима обележено којим делом стазе се слуће бициклисти а којом пешаци
- Предвиђена је изградња две монтажне гараже, на спрат са укупним капацитетом 102 места, уређење паркинга иза Робне куће, поред Дома здравља и уздужно паркирање у улици Главној, ка Дому здравља.

5. Динамика остварења

Остварење решења замишљено је у три фазе, од којих се свака састоји од више делова. У свакој фази предвиђена је изградња два објекта / физичке структуре:

Фаза I

Део први

1. рушење постојећег платоа трга
2. уклањање постојећих дрвореда на тргу
3. уређење партера иза Робне куће – изградња паркинга

Део други

4. изградња трга
5. затварање за моторизовани саобраћај улице Главне од пресека са улицом Жарка Зрењанина до трга
6. уређење улице Главне од улице Тодора Дукина до трга

Део трећи

7. затварање паркинга испред Позоришта, због прилаза, и снабдевања градилишта на тргу
8. уклањање мале бензинске пумпе из улице Герберове
9. уклањање оgrade око Српске православне цркве и Римокатоличке цркве
10. уређење партера и зелених површина око истих

Део четврти

11. рушење објекта (власништво „ПИК-а Бечеј“) у улици Главној
12. уређење улице Главне /пешачка зона/ од улице Ж. Зрењанина до трга
13. изградња пословног центра
14. уређење унутрашњег дворишта зграде Задужбине баронице Јовић

Фаза II

Део први

- 15. активирање / реконструкција приземља зграде Задужбине баронице Јовић
- 16. рушење дела штампарије „Пролетер“ (који није под заштитом) ради пробијања пешачког правца
- 17. ревитализација објекта под заштитом: зграде велепоседника Богдана Дунђерског, објекта поред (у коме су биле просторије „Фадип“ маркетинга) и штампарије „Пролетер“

Део други

- 18. изградња објекта „Куће у кући“
- 19. уређење партера новоустановљеног пешачког правца
- 20. постављање монтажне гараже у улици Петра Драпшина
- 21. постављање гараже у блоку Б6

Део трећи

- 22. уклањање паркинга и уређење простора у наставку улице Моше Пијаде – прилаз тргу
- 23. реконструкција зграде Земљорадничке задруге и Градске кафане
- 24. изградња бициклистичке стазе у Зеленој улици

Део четврти

- 25. изградња Градског хотела
- 26. уређење улице Петра Драпшина (од Зелене улице до пешачког правца)

Фаза III

Део 1

- 27. изградња тржног центра у улици Жарка Зрењанина
- 28. уређење дворишта зграде Земљорадничке задруге
- 29. уређење простора између западног крила Скупштине Општине и управне зграде „ПИК-а Бечеј“ и реконструкција сутерена западног крила Скупштине општине

Део други

- 30. рушење куће и припадајућег помоћног објекта у улици ЈНА (приватно власништво)
- 31. уређење „дечијег“ пешачког правца

Део трећи

- 32. реконструкција постојећих објеката у улици Герберовој – промена садржаја – нови пословни квартал
- 33. проширење Дома здравља – изградња Зубне амбуланте, Центра за социјални рад и Дечијег диспанзера
- 34. уређење блока Б2, постављање дрвеног зида као границе између јавног простора и приватних парцела

Део четврти

- 35. мењање садржаја – „исељавање“ Економске и Техничке школе из садашњих простора – „усељавање“ образовно-едукативног центра за младе „Куће за децу и младе“ и Градског музеја
- 36. уређење дворишта „Куће за децу у младе“
- 37. уређење пешачког правца кроз блок Б1 и уређење унутрашњости блока Б1
- 38. уређење зеленог појаса у улици Тодора Дукина

***изградња нових објеката Економске и Техничке школе предвиђена је у току фазе I или фазе II и то у блоку где се налази Гимназија; или пре почетка радова у централној зони

6. Сценски простори

Град је арена, а урбана арена је реалност и живот сам.

Енергија појединца ствара енергију којом се покреће спектакл. Главни покретач урбаног театра је интеракција масе и појединца. Време, дефинисање аудиторијума / публике и кодификација циља / теме чине многобројне специфичне урбанитете.

Циљ је био да се створе (празни) простори - идиличне и препознатљиве урбане сцене, а не театрални просторни гестови који прикривају арену.

'Обични' простори који су повод за свакодневно уживање, интимно и зачудно.

Затим да се истражује шта је то што чини 'добар' простор: да ли је то архитектура, људи који га конструишу кроз своје искуство и перцепцију, догађај, дух места?

Такође да се постојеће амбијенталне целине ревитализују и обогате новим елементима.

Под сценичним је подразумеван простор као место догађаја, а не само лепа слика.

Од сценских објеката или сценских простора унутар објеката постоје:

1. Градско позориште Бечеј
2. Сцена студио на последњем спрату Робне куће
3. Мала сцена Културно Уметничког Друштва Бечеј.

Градско позориште је једини позоришни објекат у Бечеју и непокретно културно добро од великог значаја. Како је то данас мултифункционалан простор, предвиђена је реконструкција и осавремењивање сценске технике и технологије како за потребе различитих наступа тако и за конференције, предавања и сл.

Сцена студио на последњем спрату Робне куће је новоустановљени сценски простор по угледу на слична студија (сцена студио Југословенског драмског позоришта, некадашња сцена у објекту пословног центра Ушће...) за различите врсте алтернативног и експерименталног театра, театар покрета, сенки, луткарско позориште. Стаклени зидови и поглед на Бечеј ноћу као сценографија. Овај простор је замишљен као мултифункционалан, простор за конференције и предавања током дана а увече сцена и/или клуб (у склопу са постојећим рестораном на истом спрату; његова површина је смањена на уштрб новог мултифункционалног простора).

Мала сцена КУД-а је простор у приземљу зграде Земљорадничке задруге намењен традиционалним сценским уметностима (фолклор, наступи хорова и мањи концерти). То је сцена у излогу / атракција током дана и вечери. Пробе КУД-а су свакодневне мале представе. Током лета предвиђена је могућност отварања излога и постављања малог монтажног гледалишта трибине.

Јавни простори препознати као сцене:

1. Трг
2. Сцена у дворишту ('Куће за децу и младе')
3. Сцена у блоку (Б1)
4. Отворена сцена КУД-а
5. Jazz сцена иза Скупштине Општине

Трг је замишљен као јавна арена и центар јавног живота.

- реално место
- позоришно место али не и званично место
- предвиђено за представљање драме
- место које је истргнуто из реалности живота
- место које је припадало упражњавању живота и свакодневници

Трг је отворено место и простор за представљање вредности, симбола и знакова урбане културе. Фасаде околних објеката чине својеврсну сценографију.

Постоји много могућности позиционирања сцене и гледалишта на простору трга. Свака од њих обезбеђује да се догађај садржајно, просторно и технолошки интерполира у структуру трга.

Аспекти о којима је током пројектовања трга као простора за спектакл вођено рачуна су: геометријски аспекти, видљовост, чујност, електроенергетско напајање и еколошки аспекти.

Нови трг располаже довољном површином за одвијање чак и једног великог спектакла са довољно простора за велику сцену (зона дешавања спектакла), публику (зона посматрача) и зону логистике спектакла.

Сцена у дворишту је у склопу 'Куће за децу и младе'. То је место где млади кроз игру и радионице истражују различите видове сценске и других уметности, као и наука.

Сцена у блоку се својим задњим 'зидом' наслања на јавну гаражу. Замишљена ја као летњи биоскоп, сцена за 'брејкденс', концерте, различите видове уличне уметности. Зид гараже је место излагања уличне уметности (графита).

Отворена сцена КУД-а Бечеј настаје када се 'излог' мале сцене КУД-а отвори, тако да се она делимично налази унутар објекта а делимично је на отвореном простору. Током лета је предвиђено постављање малог монтажног гледалишта.

JAZZ сцена иза Скупштине Општине функционише као летња башта Jazz клуба који се налази у сутерену западног крила зграде Скупштине Општине. Замишљена је као камерна сцена за концерте и представе у амбијенту задње фасаде Скупштине Општине, крошњи дрвећа и жутих надстрешница.

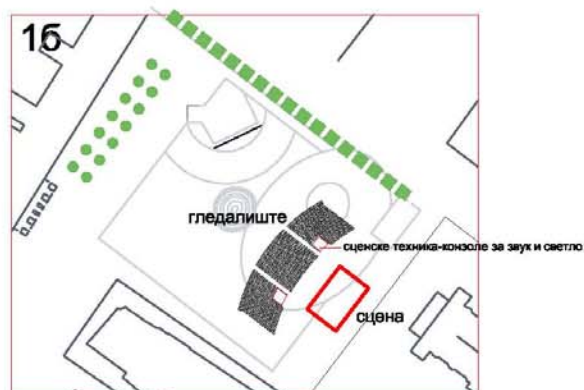

Истраживачка 'Сцена у дворишту' у склопу Градског позоришта и 'Куће за децу и младе'

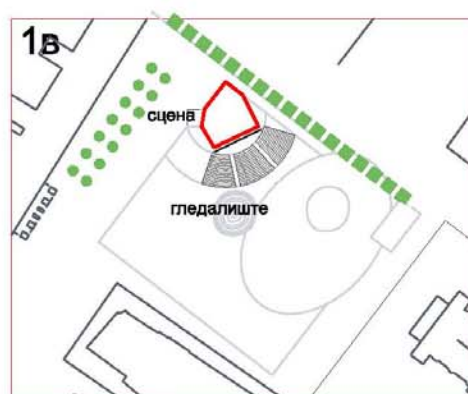
могуће диспозиције сцене и гледалишта на тргу

сцена испред зграде општине _ за позоришну представу, концерт, фестивалску бину _ фасада општине као кулиса _ димензије сцене 15x10m _ капацитет места (за седење) у гледалишту 312 места _ гледалиште (стајање) простор трга

сцена испред православне цркве _ за позоришну представу, концерт, фестивалску бину _ хоризонтално разуђено гледалиште и вертикала црвених торњева _ димензије сцене 15x10m _ капацитет места (за седење) у гледалишту 510 места _ гледалиште (стајање) простор трга

сцена код инфо објекта _ за позоришну представу, концерт, фестивалску бину _ гледалиште у паду _ димензије сцене ~13x10m _ могућност 2 нивоа сцене: 'приземље' и 'кров' _ капацитет места (за седење) у гледалишту 240 места _ гледалиште (стајање) простор трга

Урбане сценографије

Под урбаним сценографијама подразумевали смо интервенције у простору, пре свега инсталацију као дисциплину у којој се мешају интердисциплинарне уметности.

Градски декор је посматран као урбана сценографија којој свако може да присуствује, да се слободно креће и да учествује.

Неки елементи урбане сценографије су:

А) '5 екрана' - пројекат платформе за уметност у јавном простору. '5 екрана' су замишљени као делови зида висине ~2м који су опремљени лед технологијом. Они формирају специфичан контекст и представљају стални оквир и платформу за променљиве и различите радове из домена уметности у јавном простору. Налазе се у простору између зграде Земљорадничке задруге и ДДОР-а, као нека врста улаза на трг.

Б) 'Звездано небо' испред зграде Земљорадничке задруге представља прилаз тргу наглашен линијом стубова између којих су разапети каблови са малим расветним телима које ноћу производе утисак звезданог неба. Тако је наглашен прилаз тргу.

В) Фасада и излози Робне куће - идеја је била да фасада Робне куће, 'модернистичке' зграде прочишћене архитектуре, оживи и као средство је коришћено светло; тј. расветна тела разних боја. Фасада постаје велико платно, ефемерна структура, платформа за уметничке пројекте и препознатљиви знак централне зоне. Ревитализације фасаде кроз употребу светла и/или постављање структура које формирају пред-фасаду.

Примери могуће ревитализације фасаде

Амбијентална целина уз пешачки правац (између северног крила зграде Скупштине Општине у управне зграде ПИК-а Бечеј

Поглед ка прилазу трга у продужетку улице Моше Пијаде и пешачком правцу ка аутобуској станици

Поплочање у централној зони

7. Деца у граду

Деца доживљавају и користе простор града на други начин од одраслих. Због тога смо сматрали да она требају да имају 'своје' просторе и да деца треба да буду укључена у креирање урбаних простора, првенствено оних које ће они највише користити.

Такви, 'дечији' простори су: Дечија стаза у блоку БЗ, двориште основне школе 'Здравко Гложански', двориште зграде Задужбине баронице Јовић, двориште 'Куће за децу и младе' и простор иза Градског музеја.

Школска и остала дворишта су планирана као безбедни простори (са сигурним прилазима) који ће представљати добро физичко окружење за ментални развој деце, као простори који ће подстицати децу и одрасле да се крећу и играју, уче и посматрају промене у природи.

Терен је „покренут“, по трави и по води се може газити, на дрвеним деловима партера седети и лежати, по брдима пењати, возити скејт, ролери, бицикл...

Планирано је да у процесу детаљнијег планирања ових простора, буде организовано више радионица (и да се тај тренд настави и касније) у којима ће деца учествовати у трансформацији свог окружења.

Радионице у склопу овог пилот пројекта би биле организоване у 'Кући за децу и младе', школама и предшколским установама и укључивале би децу и младе узраста 0–18 година, која би предлагала интервенције и учествовале и дизајнирању урбаног мобилијара.

Дечији простори

8. Стратегије за будућност

Еколошко пројектовање - поштовање традиције и елемената локалног поднебља и употреба савремених средстава на примеру новопроектованих објеката 'Куће у кући' и Градског хотела.

'Куће у кући'

Принцип двоструког омотача, 'кућа у кући' значи да се око језгра (чврсте структуре куће) гради стаклени омотач, тј. стакленик са свих страна затвара кућу и пружа одличну заштиту од спољашњих утицаја.

Овакав приступ омогућује примену алтернативних извора енергије, тако што стакленик формира заштитну опну која регулише климатске услове, док се зграде приликом реконструкције несметано обнављају у складу са задатим условима и степеном заштите.

Волумен стакленика обухвата зграде на малом растојању и својом кубичном формом прати односе габарита постојећих кућа. Конструкција је потпуно самостална и може се радити независно од постојећих објеката.

Међупростор „двоструке Фасаде“ између спољашње зид завесе и фасада кућа, своди се на системе застакљених балкона, придодатих стакленика, застакљеног атријума итд.

Та зона која се ствара између омотача и објекта је „тампон зона“, која ублажава све спољашње утицаје, има значајну улогу регулатора топлоте и служи као изолација и као активан учесник у протоку ваздуха.

Једна од карактеристика ове концепције је решење конструкције са предвиђеним и правилно постављеним отворима који омогућавају измену ваздуха унутар омотача, чиме се постиже боља контрола топлотних добитака и губитака – топлотног биланса. У зависности од климатских услова, затварањем или отварањем вертикалних и хоризонталних отвора, може се правилно регулисати ток хладног и топлог ваздуха унутар опне.

Градски хотел

Главни принцип пројектовања хотела је коришћење неких од елемената препознатљиве архитектуре овог поднебља ('панонске куће') чијим се транспоновањем добију нови облици прожети 'духом места'. Првенствено је утицао абијент околног пејзажа равнице и њених парцела. Одговор је била употреба зелених кровова, који поред својих опште познатих предности, говоре о враћању одузетог дела површине.

Зидови од набоја су такође један вид прилагођавања, чијом материјализацијом се не одступа од постојећег система грађења и обликовања панонских кућа. У основи је задржан вид градње зидова од набоја, осим што сада у конструктивном систему постоји скелет од армираног бетона који носи читаву структуру. Основна својства набоја су коригована и оплемењена тако да се добија нов зид у контексту старог, повећане чврстоће и потпуно изолован од влаге. Неке од карактеристика:

- конструктивни систем – масивни
- фундаирање –тракасти темељи
- зидови – набој
- кровни покривач – зелени кров

Туризам – Развој првенствено културно-манifestационог, наутичког, бањског, циклотуризма и риболовног туризма.

Развој културно-манifestационог туризма се базира на традицији Бечеја као фестивалског града и на богатој културној баштини и наслеђу. Уз постојеће манifestације – Мајске игре, Ловачке дане, Дечију недељу и манifestацију фолклорног стваралаштва Мађара – Дуриндо, планиране су и друге, као што су: етно фестивал Бачке, позоришни фестивал, музички фестивал – Бечејско лето, Флоријада (вртни фестивал) и други видови социјалног деловања у урбаном простору.

У предложеном решењу централне зоне, велика пажња посвећена је урбаном простору као оквиру за догађај а многа места су препозната као сценски простори. Поред утврђених сцена у граду, постоје и многи други простори који у себи носе велику снагу и енергију, а сам град је активни актер догађаја и живота а не обичан декор. Такође, улица постаје простор спектакла и место где се могу одвијати различити видови уметничког деловања (театар, плес, поезија, музика, вашарске уметности...).

Повећањем смештајних капацитета - изградњом Градског хотела и бањског комплекса, затим побољшањем постојеће саобраћајне инфраструктуре, изградњом бициклистичких стаза, повећала би се и оснажила туристичка понуда и створила платформа за развој бренда Бечеја.

'Флоријаде'

Као посебан вид развоја културно-манфестационог туризма предвиђен је вртни фестивал 'Флоријаде', врста 'зеленог' фестивала који има дугу традицију у Холандији. Овакав вртни фестивал представљао би дуготрајан посао што се тиче његове припреме, планирања и пројектовања, и укључивао би обавезу града за касније одржавање. А укључивао би како стручна удружења и град, тако и школе, децу и младе.

Као површина за локацију 'Флоријаде' предвиђен је простор Горанског парка који је подељен на више тематских целина. Такође, овај вртни фестивал би нашао и своје место у граду кроз изложбе на тргу, прилазима тргу и уз пешачке правце.

Вртним фестивалима је својствено да планирање треба да буде крајње слободно. Због тога су само улазна партија и околна средина могли да буду детаљно планиране раније. Урбано планирање Флоријаде се ради пејсажно, а вртни фестивал би дао у наследство обogaћено парковско земљиште.

Примери вртних изложби у граду

9. Литература:

1. Башлар, Гастон: Поетика простора, Градац, Чачак, 2005
2. Драгићевић-Шешић, Милена; Шантевски Ирена: Урбани спектакл, Јустат и Клио, Београд 1997
3. Зите, Камило: Уметничко обликовање градова, Грађевинска књига, Београд, 2006
4. Кулен, Гордон: Градски пејзаж, Грађевинска књига, Београд, 1990
5. Мијић, Миомир; Динуловић, Радивоје: Сценска техника и технологија (скрипта), Универзитет уметности – Група за сценски дизајн, Београд, 2006.
6. Радовић, Ранко: Форма града, Орион арт, Београд, 2005
7. Хочевар, Мета: Простори игре, Југословенско драмско позориште, Београд, 2003.

Напомена: фотографије у тексту су преузете са различитих извора и кориштене су као илустрација наших идеја.